

Forslag

til

Lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler.

Fremsat den 11. marts 1965 af *undervisningsministeren*.

§ 1. De i henhold til § 1 i lov nr. 191 af 4. juni 1964 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m. v. til disse skoler godkendte handelsskoler kan forberede elever til og afholde handelsmedhjælpereksamen i overensstemmelse med den for oplæring af lærlinge i butik-, kontor- og engroshandelsfagene fastsatte obligatoriske undervisning. Skolerne kan tillige efter forud indhentet godkendelse fra undervisningsministeriet forberede elever til og afholde handelseksamen og højere handelseksamen samt gennemføre teoretiske faglige kursus, der i enkelte eller i flere samlede fag afsluttes med en statskontrolleret afgangsprøve.

Stk. 2. Foruden den i stk. 1 omhandlede undervisning til en statskontrolleret afgangsprøve eller eksamen kan der på de godkendte handelsskoler efter forud indhentet godkendelse fra undervisningsministeriet meddeles anden teoretisk faglig undervisning inden for butik-, kontor- og engroshandelsfagene.

§ 2. Undervisningsministeren fastsætter bestemmelser om adgangsbetingelser, undervisningsplaner, eksamensordninger, eksamenskommission og andre forhold vedrørende den i § 1 omhandlede undervisning.

§ 3. Undervisningsministeren fastsætter de nærmere bestemmelser for det pædagogiske og administrative tilsyn med de godkendte handelsskoler.

§ 4. Undervisningsministeren nedsætter et uddannelsesråd for handels- og kontor-fagene.

Stk. 2. Rådet har til opgave at følge de godkendte handelsskoler virksomhed og at afgive indstilling til undervisningsministeren om udvikling af de eksisterende og etablering af nye uddannelsesretninger samt om placering og udbygning af uddannelsesinstitutioner. Rådet skal afgive indstilling om de spørgsmål vedrørende handelsskoler, der forelægges det af undervisningsministeren. Rådets udtalelse skal indhentes over forslag til væsentlige ændringer i bestående undervisningsplaner, adgangsbetingelser og eksamensordninger, over forslag til gennemførelse af nye uddannelsesretninger samt over handelsskoler ansøgninger om godkendelse.

Stk. 3. Uddannelsesrådet består af en formand og 23 andre medlemmer. De pågældende beskikkes af undervisningsministeren for 3 år ad gangen. Af de 23 medlemmer beskikkes 1 efter indstilling af Grosserer-Societetet, 1 efter indstilling af Provins-handelskammeret, 1 efter indstilling af Butikshandelens Fællesråd, 1 efter indstilling af Industrirådet, 1 efter indstilling af Andelsudvalget, 1 efter indstilling af Kontor- og Handelsfagernes Arbejdsgiverforening, 5 efter indstilling af Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund, 6 efter indstilling af de faglige fællesudvalg for butik-, kontor- og engroshandelslærlinge i forening, 1 efter indstilling af banker, sparekasser og forsikringselskaber i forening, 1 efter indstilling af Fællesrådet for danske tjenestemand- og funktionærorga-

F. t. l. om undervisningen på de godkendte handelsskoler.

nisationer, 2 efter indstilling af Foreningen af fastansatte lærere ved danske handelsskoler, 1 efter indstilling af Landsforeningen af lærere ved Danmarks handelsskoler samt 1 efter indstilling af Foreningen af forstandere og inspektører ved Danmarks handelsskoler.

Stk. 4. Såfremt nogen af de i stk. 3 nævnte organisationer skulle ophøre at bestå, eller såfremt der dannes organisationer, som erstatter eller må sidestilles med de foran nævnte, afgør undervisningsministeren, hvor-

ledes der skal forholdes med indstillingsretten.

Stk. 5. Undervisningsministeren fastsætter rådets forretningsorden.

§ 5. Lov nr. 361 af 23. juni 1920 om handelsskoler ophæves.

§ 6. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Ved lov nr. 191 af 4. juni 1964 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m. v. til disse skoler er fastsat bestemmelser vedrørende godkendelse af erhvervsskoler, herunder handelsskoler, samt om driftstilskud og om tilskud og lån til anlæg og udstyr til disse skoler. Loven indeholder endvidere hjemmel for undervisningsministeren til at udfærdige de for skolernes udbygning og drift fornødne økonomiske og organisatoriske bestemmelser.

Ved den nævnte lovs ikrafttræden ophævedes §§ 6, 8, 9 og 10 i lov nr. 361 af 23. juni 1920 om handelsskoler, d. v. s. de bestemmelser, der vedrørte fastsættelsen af tilskud til de anerkendte handelsskoler.

Den af undervisningsministeriet under 7. maj 1962 nedsatte kommission, der har til opgave at tage hele handels- og kontoruddannelsen op til en samlet vurdering, har udarbejdet et forslag til en lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler til afløsning af handelsskoleloven fra 1920.

Nærværende lovforslag, der er overensstemmende med det af kommissionen udarbejdede forslag, har karakter af et supplement til loven af 4. juni 1964, for så vidt angår art og omfang af undervisningen på de i medfør af nævnte lov godkendte skoler. Lovforslagets bestemmelser tilsigter således at træde i stedet for de bestemmelser i handelsskoleloven, som ikke allerede er ophævet ved erhvervsskolelovens gennemførelse.

Under sin forelæggelsestale i folketinget vedrørende loven af 4. juni 1964 udtalte undervisningsministeren, at det var hensigten at søge udarbejdet en lov indeholdende nærmere bestemmelser om de nu eksisterende og nye varige uddannelser, der afsluttes med en statskontrolleret eksamen samt

søge hjemmel til at gennemføre kursus og sådan forsøgsundervisning, som udviklingen gør det nødvendigt at henlægge til de omhandlede erhvervsskoler.

I henhold til § 1 i loven af 4. juni 1964 kan undervisningsministeren godkende handelsskoler, tekniske skoler m. fl. til at meddele undervisning, der henhører under vedkommende skoleområde. Begrebet handelsskole har hidtil været bestemt af handelsskolelovens bestemmelser i denne lovs § 7 som henholdsvis skoler for handelslærlinge, skoler for handelsmedhjælpere og højere handelsskoler (handelsgymnasier). En handelsskole har samtidigt kunnet henhøre under flere af de nævnte kategorier af skoler, men har f. eks. ikke alene kunnet gennemføre kursus til en eller flere statskontrollerede prøver. Denne forståelse af begrebet handelsskole vil forblive uændret.

Gennemførelsen af det foreliggende lovforslag vil ikke medføre merudgifter for staten.

Lovforslaget er som anført overensstemmende med det af handels- og kontoruddannelseskommissionen énstemmigt vedtagne lovudkast. Om mindretalsindstillinger vedrørende enkelte paragraffer i forslaget henvises til bemærkningerne nedenfor.

Forslaget har været forelagt det i henhold til § 4 i lov nr. 361 af 23. juni 1920 om handelsskoler nedsatte handelsskoleråd. Handelsskolerådets flertal tiltrådte det forelagte udkast.

Et mindretal i handelsskolerådet bestående af rådets formand samt repræsentanterne for Landsforeningen af lærere ved Danmarks handelsskoler, Foreningen af forstandere og inspektører ved Danmarks handelsskoler samt Andelsudvalget indstillede, at en ændret formulering af enkelte af lovforslagets paragraffer samt at en udvidelse af

lovens område blev drøftet på ny i handels- og kontoruddannelseskommissionen.

For så vidt angår de indstillede ændrede formuleringer af enkelte paragraffer henvises til det nedenfor ad disse paragraffer anførte.

Mindretallet i handelsskolerådet foreslår en udvidelse af lovens område omfattende bl. a. en regel til beskyttelse af visse betegnelser for godkendte handelsskoler såsom handelsgymnasium, handelsskole, købmandsskole, bestemmelse vedrørende etablering af lærerråd, fastsættelse af maksimal og minimal elevkvotient, bestemmelser om statstilskud m. v. samt uddannelse af lærere til handelsskolen.

I lov nr. 191 af 4. juni 1964 § 17 er der hjemmel til at forbyde avertering om visse uddannelser bl. a. inden for handelsskolernes område, og det forekommer ikke påkrævet at indføre yderligere beskyttelsesregler.

Flere af de foreslåede bestemmelser kan optages i en bekendtgørelse, der udstedes med hjemmel i lov nr. 191 af 4. juni 1964, og et særligt lovforslag om uddannelse af lærere til handelsskoler vil senere blive forelagt folketinget.

Til lovforslagets enkelte paragraffer skal i øvrigt knyttes følgende bemærkninger:

Til § 1.

Denne bestemmelse tilsigter en nærmere beskrivelse af den kursus- og undervisningsvirksomhed, der henhører under handelsskoleområdet, jfr. foran samt lov af 4. juni 1964 § 1.

Den i stk. 1 foreslåede sondring mellem obligatorisk lærlingeundervisning, jfr. lærlingelovens § 17, og anden faglig teoretisk undervisning, der fører til en statskontrolleret afgangsprøve eller eksamen, svarer til bestemmelserne om statstilskud i loven af 4. juni 1964.

Som i handelsskoleloven af 1920, jfr. § 7 i denne lov, er de videregående statskontrollerede afgangseksaminer, handelseksamen og højere handelseksamen, specielt nævnt i § 1. Ved denne bestemmelse fastholdes og sikres opretholdelsen af disse eksaminer.

En nøjere formålsbestemmelse af de på handelsskolerne værende grunduddannelser, d. v. s. kursus til højere handelseksamen, handelseksamen og handelsmedhjælpereksamen og mere detaljerede bestemmelser, herunder om varigheden af disse kurser, har man ikke optaget i lovforslaget, idet ministeriet i overensstemmelse med kommissionens indstilling er af den opfattelse, at det vil være nødvendigt at foretage visse ændringer, efterhånden som der indhøstes pædagogiske erfaringer fra gennemførelsen af de enkelte reviderede og nye kurser.

Hertil kommer, at handels- og kontoruddannelseskommissionen overvejer forslag til revision af de videregående uddannelser.

De i stk. 1 omtalte kurser i enkelte eller flere samlede fag til en statskontrolleret afgangsprøve henviser til de nuværende tillægsprøver til handelsmedhjælpereksamen og til de nuværende statskontrollerede prøver. Der vil for begge disse uddannelsesformers vedkommende finde en betydelig udbygning sted med henblik på en forøgelse af antallet af de fag, hvori prøve kan bestås.

Den undervisning, der er omtalt i stk. 2, fører ikke til nogen statskontrolleret prøve. Det er imidlertid ønskeligt, at handelsskolerne bliver i stand til at arrangere kurser, som udviklingen inden for kontor- og handelsfagene, herunder også import og eksport samt administration, gør det ønskeligt at gennemføre.

Et mindretal i kommissionen på 4 medlemmer har med henblik på etablering af de nævnte særlige branchebetonede kurser, der ikke fører til nogen statskontrolleret eksamen, og hvortil der ikke ønskes statstilskud, foreslået en ændring af § 1, jfr. § 2, i forslaget, således at sådanne kurser kunne etableres, uden at tilladelse forud skal være indhentet fra undervisningsministeriet, og tillige således at den i forslaget § 2 givne bemyndigelse for undervisningsministeren til at fastsætte bestemmelser om adgangsbetingelser, undervisningsplaner m. v. ikke omfatter disse kurser. Det nævnte mindretal har med kommissionens flertal været enig i, at de centrale skolemyndigheder skal kunne hindre oprettelse af kurser, der ikke opfylder den pædagogiske og undervisningsmæssige standard, som naturligt må kræves af enhver undervisning, der meddeles på en af staten godkendt handelsskole. Mindretallet foreslår, at etablering af sådanne kurser skal anmeldes til undervisningsministeriet senest 2 måneder før undervisningens påbegyndelse, bilagt de for disse kurser fastsatte bestemmelser om adgangsbetingelser, undervisningsplaner, eksamensordning m. v.

Ministeriet kan tiltræde indstillingen fra kommissionens flertal om, at den nødvendige sikring af den pædagogisk-undervisningsmæssige standard, hvis bevarelse alle er enige om, bedst sikres ved en direkte bestemmelse om, at al undervisning på godkendte handelsskoler før etableringen skal godkendes af ministeriet. Der sigtes således med denne bestemmelse udelukkende til en sikring af de godkendte handelsskoleres undervisningsmæssige standard. Bestemmelsen vil ikke blive anvendt for at hindre eller vanskeliggøre etablering af undervisning inden for nye emneområder eller forsøg med nye undervisningsmetoder.

Til § 2.

I § 2 i loven af 4. juni 1964 er det bestemt, at skolerne som forudsætning for godkendelse er pligtige til at følge de bestemmelser om adgangsbetingelser, uddannelseskra­v til lærerne, undervisningsplaner m. v., som måtte blive udfærdiget af undervisningsministeren, jfr. i øvrigt bemærkningerne foran til § 1.

Forslagets § 2 indeholder en bemyndigelse til undervisningsministeren til at fastsætte de omhandlede bestemmelser, jfr. forslaget § 4 vedrørende uddannelsesrådets opgaver.

Til § 3.

Handelsskoleloven af 1920 fastsatte nøje de nærmere regler for gennemførelsen af tilsynet med handelsskolerne og den på disse skoler meddelte undervisning. Baggrunden for disse specificerede bestemmelser var, at der med handelsskoleloven, i modsætning til hvad der hidtil havde været tilfældet, institueredes et egentligt tilsyn med en række administrative, herunder tilsynsmæssige opgaver.

Administrationen af erhvervsuddannelserne, der varetages af undervisningsministeriet samt for handelsskolernes vedkommende tillige af tilsynet med handelsskolerne, og som overførtes fra handelsministeriets og arbejdsministeriets ressort til undervisningsministeriets ressort ved kgl. resolution af 23. september 1961, jfr. bekendtgørelse nr. 296 af 25. september 1961 om overførelse af visse forretningsområder til undervisningsministeriet, vil inden for de nærmeste måneder blive omorganiseret således, at området søges indpasset i ministeriet efter de retningslinier, der er anvendt ved tilrettelæggelsen af administrationen inden for undervisningsministeriets 1. departement. Der er stillet forslag om, at den fornødne hjemmel til gennemførelse af en ændret organisation søges tilvejebragt på normeringsloven for finansåret 1965-66

Da handels- og kontoruddannelseskommis­sionen udarbejdede sin indstilling vedrørende det foreliggende lovforslag, forelå disse planer ikke. Kommissionen har derfor under den forudsætning, at der oprettedes et særligt direktorat for handels- og kontoruddannelsen indstillet, at chefen for direktoratet forudsættes at have gennemgået en pædagogisk uddannelse. Et mindretal fandt, at undervisningsministeren måtte være frit stillet til at vælge den chef for direktoratet, der uanset sin forudgående uddannelse måtte anses for bedst egnet til at bestride det pågældende hverv.

Til § 4.

I henhold til handelsskoleloven af 1920 er nedsat et handelsskoleråd med direktøren for tilsynet med

handelsskolerne som formand og 8 medlemmer udnevnt af ministeren efter indstilling af forskellige erhvervsorganisationer og af handelsskolens forstander- og lærerorganisationer.

Handelsskolerådet har siden oprettelsen ydet en værdifuld indsats med hensyn til tilrettelæggelse og koordinering af handelsskoleundervisningen.

Det må imidlertid forventes, at en stadigt stigende andel af landets arbejdsstyrke vil blive beskæftiget inden for handel, transport, administration og servicevirksomheder, og at der vil blive stillet øgede krav til handelsskolerne.

Man må således forudse en betydelig udvikling inden for dette uddannelsesområde, både for så vidt angår elevtal og undervisningens indhold. For at give handelsskolen de bedste muligheder for at imødekomme de krav, som denne udvikling vil stille, har man anset det for nødvendigt at foreslå en udbygning af det nuværende handelsskoleråd, dels med hensyn til rådets sammensætning for at sikre størst mulig sagkundskab repræsenteret, dels med hensyn til rådets opgaver. Hovedvægten for det foreslåede råds arbejde er således lagt på den planlæggende funktion såvel med hensyn til uddannelsens art og indhold som med hensyn til uddannelsesinstitutionernes udbygning og placering.

En forudsætning for en effektiv udnyttelse af mesterlæren som bærende princip for lærlinguddannelsen er sikring af den størst mulige overensstemmelse mellem den praktiske og teoretiske uddannelse. Dette hensyn er søgt tilgodeset med forslaget om, at et antal repræsentanter for de i henhold til lærlingeloven nedsatte faglige udvalg for butiks-, kontor- og engroshandelslærlinge indvælges i rådet.

Etablering af et uddannelsesråd som det foreslåede skulle kunne overflødiggøre gennemførelsen af omfattende kommissionsarbejder, der i de kommende årtier ellers måtte forudses nødvendige for stadigt at sikre den størst mulige effektivitet og kvalitet i handelsskoleundervisningen.

Da det må forventes, at der ud over rådets hovedopgave som rådgivende organ med hensyn til handelsskolernes fremtidige udvikling vil opstå en række enkeltspørgsmål såvel af pædagogisk som af organisatorisk og administrativ karakter, som det vil være ønskeligt for ministeriet at få lejlighed til at forelægge de sagkyndige i rådet, forudsættes det, at der i rådets forretningsorden åbnes mulighed for nedsættelse af permanente underudvalg, som på rådets vegne kan tage stilling til spørgsmål af mere speciel karakter.

Den foreslåede sammensætning af rådet er i overensstemmelse med den fra handels- og kontor-

uddannelseskommissionen modtagne indstilling. Et mindretal på 4 medlemmer har dog ment, at landsforeningen og Foreningen af forstandere og inspektører ved Danmarks handelsskoler hver bør vælge 1 yderligere repræsentant til rådet, hvilken indstilling ligeledes er tiltrådt af et mindretal i handelsskolerådet.

2 medlemmer af handels- og kontoruddannelseskommissionen har indstillet, at Dansk Principalforening får adgang til også at udpege 1 repræsentant til rådet.

Det har fra ministeriets side været afgørende på den ene side at sikre, at alle relevante interesser ville være repræsenteret i rådet og på den anden side at søge at begrænse antallet af medlemmer i rådet mest muligt. Det bemærkes i denne forbindelse, at yderligere sagkundskab vil kunne tilføres rådet dels som tilforordnede, dels ved tilkaldelse af særligt sagkyndige.

Et mindretal i handelsskolerådet har, forudsat oprettelse af et direktorat for handels- og kontoruddannelsen, foreslået oprettet et stående undervisningsnævn til sagkyndig bistand for direktoratet.

Spørgsmålet om etablering af et særligt pædagogisk råd eller nævn har været overvejet i handels- og kontoruddannelseskommissionen i forbindelse med kommissionens drøftelser om lovforslaget, men kommissionen fandt det mindre hensigtsmæssigt med et særligt pædagogisk rådgivende organ ved siden af det store uddannelsesråd. Kommissionen har derimod peget på, at uddannelsesrådet kan nedsætte et stående udvalg fortrinsvis bestående af de i rådet siddende pædagoger, hvilket udvalg bl. a. skulle kunne fungere som et rådgivende sagkyndigt organ for de centrale tilsynsførende myndigheder i konkrete enkeltspørgsmål.

Ministeriet kan tilslutte sig de af kommissionen fremførte synspunkter vedrørende dette spørgsmål.